

O B S A H

PRIPOMÍNAME SI...

- Elena Maróthy-Šoltéssová 1
- Harry Sinclair Lewis 2
- Živena - národný almanach 3
- Z regionálnej kartotéky: Gejza Petrik 3

INFORMUJEME...

- Ročné výkazy trochu inak 4
- Informačné technológie v knižniciach a získavanie informácií 7
- VLK - veľká láska knihovníkov 8
- Softvér pre stredné a malé knižnice 9
- Galantská knižnica v roku 2004 10

Z NAŠICH KNIŽNÍC...

- Marec - mesiac knihy 13
- Týždeň slovenských knižníc v Galantskej knižnici 14
- Večer s Andersenom v Galantskej knižnici 15
- Noc s Andersenom v Mestskej knižnici v Seredi 16
- Galantské knihovníčky na exkurzii v Univerzitnej knižnici 17

ZAÚJÍMAVOSTI...

- Celosvetové mesto knihy tentoraz v Kanade 18
- Nebezpečná profesia 18
- Neobvyklé knižné nálezy 18

BIBLIOGRAFICKÁ ČASŤ

- Významné výročia v 2. polroku 2005 19
- Edičná činnosť Galantskej knižnice v roku 2005 22

PRIPOMÍNAME SI ...

ELENA MARÓTHY-ŠOLTÉSOVÁ

(6.1.1855 Krupina - 11.2.1939 Martin)

Spisovateľka, redaktorka, zakladateľka ženského hnutia a školstva na Slovensku. Pochádzala z rodiny ev. farára a spisovateľa D. Maróthyho. Absolvovala nemecké školy v Lučenci, vo Veľkej na Spiši a nemecký dievčenský ústav v Lučenci. Otec vplýval na jej národné uvedomenie, od mlada sa zúčastňovala na valných zhromaždeniach MS a na kultúrnych slávnostiach v Martine. V januári 1875 sa vydala za obchodníka Ľ.M.Šoltésu a odvtedy až do smrti žila v Martine. Kultúrne prostredie Martina vplývalo na jej verejnú činnosť. Organizovala emancipačné, kultúrne i sociálne hnutie slovenských žien, vehementne presadzovala vznik dievčenských škôl a vydávanie časopisov pre ženy. Stala sa vedúcou predstaviteľkou slovenského ženského hnutia - členkou výboru, podpredsedníčkou a v r. 1894 - 1927 predsedníčkou Živeny. Jej snahy o založenie škôl pre dievčatá boli korunované úspechom v r. 1919 - 21, keď založili 11 rodinných škôl a 33 kurzov. Na jej podnet v r. 1922 vznikol v Martine Ústav M.R.Štefánika, ktorý pripravoval dievčatá pre oblasť sociálnej starostlivosti. Redigovala časopisy pre ženy - Národný almanach Živena, Letopis Živeny i časopis Živena, do ktorých aj prispievala vlastnými poviedkami a novelami (*Umierajúce dieťa, Prvé previnenie, Popolka, Za letného večera*); v Slovenských pohľadoch vyšli jej novely *Prípravy na svadbu* a *V Čiernickej škole*. Vo svojej literárnej tvorbe presadzovala realistické stvárňovanie skutočnosti. Pozornosť venovala národnostným problémom i ľúbostným vzťahom dedinskej inteligencie. Témou románu *Proti prúdu* (1894) je prinavrátenie odrodilého zemana slovenskému národu. Jej najúspešnejším dielom je 2-zv. román *Moje deti*, ktorý formou denníkových zápisov zobrazil osudy jej rodiny. Bol preložený do viacerých jazykov. Svoje memoáre vydala pod názvom *Sedemdesiat rokov života*. Za literárnu tvorbu i spoločenské pôsobenie sa jej dostalo viacerých i medzinárodných uznaní.

Maróthy-Šoltéssová, Elena. In: Kultúrno-historický kalendár 1999. - 1. vyd. - Bratislava, Národné osvetové centrum, 1998. - S. 50.

HARRY SINCLAIR LEWIS

(1885 Minnesota - 1951 Rím)

Americký spisovateľ, nositeľ Nobelovej ceny. Syn lekára, prerušil štúdium na Yale, aby sa zúčastnil na socialisticko-utopistickom experimente Uptonu Sinclaira v Helicon Home Colony (New Jersey). Neskôr pôsobil ako novinár. Svojou rozsiahlou románovou tvorbou sa stal významným predstaviteľom sociálnej kritiky. Po niekoľkých menej významných románoch, ako *Náš pán* (1914), *Jastrabí chodník* (1915), *Nevinní* (1917), nasledoval realistický román o živote v New Yorku *Zamestnanie* (1917) a *Vzduch zadarmo* (1919, 1946, 1966). Skutočný úspech však zaznamenal až román *Hlavná ulica* (1920, 1966), ostrá kritika pokryteckej morálky a duchovnej obmedzenosti stredoatlantického malomesta. Román *Babbitt* (1922, 1964) podáva satirický portrét priemerného Američana-businessmana. Babbitt sa stal podobným pojmom pre Ameriku ako Forsyte pre Anglicko. Veľmi populárny je aj román *Martin Arrowsmith* (1925, 1958, 1968) o kariére lekára výskumníka. Ďalšie romány: *Elmer Gantry* (1927, 1960), satirický útok proti náboženskému pokrytectvu v Amerike, *Človek, ktorý poznal prezidenta* (1929), opäť obraz businessmana, *Sam Dodsworth* (1929, 1950), portrét továrnika, ktorý cestuje po Európe. Z neskoršej tvorby sú známe: *Ann Vickers* (1933) o žene, sociálnej reformátorky, *Umelecké dielo* (1934) o úspešnom podnikateľovi, a najmä *Tu sa to nemôže prihodiť* (1935). Lewis znepokojený fašistickými tendenciami v Spojených štátoch, zobrazil v tomto diele na výstrahu svojim krajanom budúcu fašistickú revolúciu v USA. Nasledovali ešte *Zhýralí rodičia* (1938), *Bethel Merriday* (1940) z divadelného prostredia, *Gideon Planisch* (1943, 1948), *Sudca Timberlane* (1945, 1949), *Z rodu kráľovského* (1947, 1957), kde autor rozoberá problém rasových predsudkov v Amerike, *Hľadač boha* (1949) a *Taký široký svet* (1951). Zbierka poviedok vyšla pod názvom *Vybrané poviedky* (1935).

Lewis počas niekoľko desaťročí nastavoval románmi zrkadlo satiry stredným vrstvám americkej spoločnosti. Jeho kritika, miestami dost' ostrá, neprichádza z pozície triedneho antagonizmu, vedie ju úsilie o nápravu, nie je bez súcitu a ľudského porozumenia pre slabosti spolublížnych. O jeho popularite svedčí aj to, že ako prvý americký spisovateľ získal Nobelovu cenu.

Lewis, Harry Sinclair. In: Malá encyklopédia spisovateľov sveta. - 1. vyd. - Bratislava: Obzor, 1978. - S.331-332.

ŽIVENA - NÁRODNÝ ALMANACH

I. zväzok 1872, II. zväzok 1885

Almanachy vydávala Živena, spolok slovenských žien v Martine, ako svoje prvé literárne plody. O nerozvitosti slovenskej ženskej literatúry svedčí fakt, že oba zväzky zredigoval muž, tajomník spolku *A. Pieter*. Obsahom sú rozdielne. Prvý zväzok zobrazuje vtedajšie ženské hnutie na Slovensku - nedostatok žien literátok, poučujúce články o úlohách ženského hnutia, ktoré písali muži. Autorsky básničkami do neho prospeli len tri ženy - *Augustínyová*, *Ruslandská* a *Lojková*. Z mužov to boli „napredisti“ - *K.Bansell*, *O.Országh*, *J.A.Fábry*, *B.Klein* - *Tesnoskalský*. Druhý zväzok almanachu ukazuje prekonanie krízy ženského hnutia i literatúry. Program hnutia nastolila *E.Maróthy-Šoltéssová* článkom *Úlohy Živeny*, v ktorom zdôraznila nezávislosť hnutia od mužského i cirkevného protektorstva. Výborná bola aj literárna časť almanachu, ktorá odtlačila diela najlepších autorov prvej vlny slovenského realizmu. Prispeli do neho: *Vajanský* lyricko-epickou básňou *Vilín*, *Hviezdoslav* prvým cyklom *Letorostov* a *Kukučín* poviedkou *Panský hájnik*. Zo ženských autoriek to bola *T.Vansová* so spomienkovou prózou *Suplikant* a najmä *E. Maróthy-Šoltéssová*. Jej spomienkové zápisky *Umierajúce dieťa* sa stali základom obsiahleho románu *Moje deti*. Je paradoxné, že túto Šoltéssovej prácu *Vajanský* v recenzii v almanachu nepochopil, odmietol ju ako neumelecké dielo. Almanach Živena zohral v ženskom hnutí i v slovenskej literatúre významnú úlohu.

In: Kultúrno-historický kalendár 1997. - 1. vyd. - Bratislava, Národné osvetové centrum 1996. - S. 287.

Z REGIONÁLNEJ KARTOTÉKY ...

GEJZA PETRIK

(3.10.1845 Dolné Saliby - 26.8.1925 Budapešť)

Bibliograf, kníhkupec. Za Maďarskej republiky rád bol menovaný za štátneho bibliografa. Od roku 1879 sa systematicky venoval zostavovaniu bibliografií. Zakladateľ maďarskej národnej bibliografie.

Otec Ján Jakub Petrik pôsobil v Dolných Salibách ako evanjelický duchovný. V roku 1853 sa rodina presťahovala do Šopronu, kde jeho dostal miesto profesora na evanjelickom gymnáziu. Gejza Petrik študoval od roku 1856 tamže. V rokoch 1861 - 1864 kníhkupecký učeň, po skončení išiel pracovať do Budapešti. V roku 1869 otvoril v Šoprone vlastné vydavateľstvo a kníhkupectvo. Od založenia Spolku maďarských knihovníkov (1878) jeho členom. Vydavateľ a zostavovateľ bibliografie *Magyar Könyvészet* (1860 - 1875), *Magyarország bibliographiája* (1712 - 1860) a iné.

INFORMUJEME ...

ROČNÉ VÝKAZY TROCHU INAK

V januári tohto roku absolvovali verejné knižnice každoročné „účtovanie“ v podobe štatistických výkazov, ktoré vykonáva Ministerstvo kultúry SR. Pre Galantskú knižnicu to znamenalo vysporiadať sa s novými, náročnejšími požiadavkami, ktoré sú pri spracovaní výkazov kladené na knižnice. Zorganizovaných bolo niekoľko školení a porád. Ťažisko všetkých zmien a nových postupov zostalo na pleciach Galantskej knižnice. Situácia bola o to náročnejšia, že oficiálne tlačivá boli oproti predchádzajúcim rokom doručené neskoro (10.januára) a v priebehu ich spracovania sa niekoľkokrát menili metodické pokyny ako aj samotné elektronické formuláre.

Verejné knižnice mali oproti regionálnym knižniciam podstatne ľahšiu úlohu. Údaje v štatistických výkazoch sú už niekoľko rokov v podstate nezmenené, prechádzajú len menšími „kozmetickými“ úpravami. Údaje, ktoré pribudli v súvislosti so spracovaním výkazov v automatizovanom systéme KEŠKULT, boli podrobne vysvetlené na porade a uvedené v metodickom usmernení. Titulná strana výkazov obsahovala množstvo kódov a slovných vyjadrení, ktoré boli v niektorých prípadoch rovnaké pre všetky knižnice, iné zase prísne individuálne pre každú knižnicu alebo jej zriaďovateľa.

Vzhľadom na skúsenosti z predchádzajúcich rokov a relatívne krátkeho časového priestoru na spracovanie výkazov, pokúsili sme sa spracovať metodické usmernenia tak, aby sme knihovníkom v našom regióne čo najviac uľahčili prácu s výkazmi. Okrem podrobného výkladu k spracovaniu bežných údajov (údajov, ktoré sa každoročne opakujú a knihovník by ich mal bez akýchkoľvek problémov vyplniť „hoc aj o polnoci“), metodické usmernenie obsahovalo úplne podrobný výklad na bezchybné spracovanie titulnej strany aj s individuálnymi údajmi pre každú knižnicu. Okrem toho sa v decembri uskutočnila pravidelná porada knihovníkov, na ktorej sa ako každý rok zúčastnilo „skalných“ 12 knihovníkov. Úsek koordinácie a metodiky Galantskej knižnice vykonal podrobnú analýzu ročných výkazov za predchádzajúce tri roky. Každý z prítomných knihovníkov bol osobitne upozornený na nedostatky vo vykazovaní aj s konkrétnym spôsobom riešenia. Ak sa i napriek týmto opatreniam stalo, že knihovník si s výkazom nevedel poradiť, bola tu možnosť telefonického kontaktu, e-mailovej adresy, prípadne osobnej konzultácie. Niekoľkí knihovníci využili možnosť telefonicky prekonzultovať niektoré problémy (12), osobných konzultácií bolo podstatne menej (3).

A výsledok? Zber ročných výkazov nebol ani v tomto roku nijakým veľkým prevapením. Dlhoročná knihovnícka rutina pri spracovaní výkazov a presvedčenie, že chyby a nedostatky „niekto“ opraví, vykonali aj v tomto roku svoje. Matematika je v tomto smere veľmi jednoduchá: z 32 výkazov sa nenašiel ani jediný, ktorý by nebolo treba opraviť. V piatich prípadoch stačilo vo výkazoch urobiť len minimálne úpravy, aby bol pre SNK akceptovateľný. Zvyšných 27 výkazov bolo vrátených doporučenou zásielkou zriaďovateľovi knižnice, so žiadosťou o urýchlenú nápravu zistených nedostatkov. Tento postup pri riešení problémov so štatistickým zisťovaním vychádza zo zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike. Na takýto postup bol každý upozornený v sprievodnom liste a v metodickom usmernení, ktoré boli súčasťou tlačiva.

Predchádzajúci odstavec sa dá vyjadriť aj inými číslami. Náklady na rozposlanie formulárov a metodických usmernení všetkým spravodajským jednotkám (fotokópie, obálky, poštovné) predstavovali cca 850,- Sk. Náklady spojené s opravami a urgenciami (fotokópie, obálky, poštovné, telefón) sa vyšplhali na neuveriteľných 1600,- Sk. Všetky tieto náklady sú hradené z rozpočtu Galantskej knižnice.

V horizonte niekoľkých rokov sa uvažuje o zasielaní elektronických formulárov priamo na Ministerstvo kultúry SR. Ako zvládnu knižnice v našom regióne túto situáciu? Naučia sa zo dňa na deň vypracovať bezchybne ročný výkaz, ak im nikto nepošle presný návod čo a ako treba vyplniť? Je viac ako pravdepodobné, že pôjde o školu tvrdú a nie najlacnejšiu. V § 18 ods. 5 hore uvedeného zákona sa totiž uvádza: „Ak spravodajská jednotka nespĺní svoju spravodajskú povinnosť, je príslušný orgán vykonávajúci štatistické zisťovanie oprávnený vykonať zistenie potrebných štatistických údajov na jej náklady.“ Spravodajskou povinnosťou sa pritom rozumie okrem **dodržania stanoveného termínu** aj **úplné a pravdivé** poskytnutie údajov. Ministerského úradníka pritom asi sotva budú zaujímať dôvody oneskoreného doručenia výkazov (či už ide o chorobu, množstvo práce v zamestnaní, alebo pochybenie pracovníka obecného úradu, ktorému ste výkaz odovzdali). Zákon je predsa jasný a zrozumiteľný.

V súvislosti s vykazovaním činnosti knižnice si neodpustím ešte jednu poznámku. O stave a poskytovaných službách veľmi jasne vypovedá Štatistický prehľad.... Problém funkčnosti a efektívnosti obecných knižníc je načrtnutý hneď v úvode. Množstvo fondu kontra jeho využívanie (výpožičky) hovorí snáď za všetko. Čo je príčinou tohto stavu? Ide skutočne len o problém zastaranosti fondu? Časť odpovede sa nachádza v tabuľkovej časti prehľadu. Periodiká odoberajú len 3 profesionálne a 3 neprofesionálne knižnice. Ako je možné, že v knižnici sa nenachádzajú ani obecné noviny, ktoré dnes už vydávajú skoro všetky obecné úrady? Prezenčné výpožičky vykazujú 3 profesionálne knižnice a 1 neprofesionálna knižnica. Medziknižničnú výpožičnú službu nevyužíva žiadna z týchto knižníc. Pravdepodobne niektorí knihovníci ani netušia o aký druh služby ide, čo predpokladám rovnako platí aj o bibliograficko informačných službách Tieto neposkytuje žiadna (!) profesionálna knižnica a len 1 neprofesionálna knižnica.

Z uvedeného jasne vyplýva, že služby našich obecných knižníc sú postavené len na poskytovaní základnej služby - výpožičnej. Ak však premeníme na drobné aj údaje o poskytnutých výpožičkách, zistíme, že obecné knižnice môžeme rozdeliť do troch skupín.

Prvou skupinou sú knižnice, ktoré dosahujú v porovnaní s inými knižnicami len minimálne výsledky a svoju činnosť vykonávajú len veľmi obmedzene. Zriaďovatelia vnímajú ich činnosť ako zbytočnú (čo je v podstate aj pravda) a nemajú záujem hľadať v obecnom rozpočte finančné prostriedky na udržiavanie chodu knižnice, ktorá slúži len minimálnemu počtu obyvateľov. Čitateľ do týchto knižníc zavítal 2 - 4 krát ročne a vypožičal si v priemere 2 -5 dokumentov.

Do druhej skupiny patria knižnice, ktoré dosahujú „priemerné“ výsledky. V týchto knižniciach je spolupráca s obecným úradom na veľmi dobrej úrovni. Z metodických návštev, ktoré som absolvovala v niektorých knižniciach počas výpožičných hodín bolo zrejmé, že knižnica má čo ponúknuť, knihovník vie pritiahnúť čitateľov do knižnice a hlavne urobiť pre nich viac, ako len mlčky zapísať vypožičaný dokument do čitateľského preukazu. Knihovníci okrem výpožičiek poskytujú aj bibliograficko-informačné služby a prezenčné výpožičky. Škoda, že túto činnosť neevidujú a následne ani neuvádzajú v ročných výkazoch. Čitateľ navštívil knižnicu približne 6 - 12 krát (t.j. každý mesiac alebo každé dva mesiace) a vypožičal si 10 - 25 knižničných jednotiek. Je nepochybné, že ide o knižnice, ktoré skutočne pracujú a slovo „priemerné“ výsledky je opodstatnené len ako matematický priemer v porovnaní s výsledkami ostatných knižníc. Veľmi úzko to súvisí aj s knižnicami, ktoré som zaradila do poslednej, tretej skupiny.

Už pri zbežnom pohľade na číselné vyjadrenie činnosti týchto knižníc (výpožičiek - inú činnosť nevykonávajú a návštevnosti), sa nezainteresovanému človeku zatají dych. Je to až neuveriteľné, aké výsledky dokáže dosiahnuť šikovný knihovník v malej obecnej knižnici. Komunikácia s obecným úradom je spravidla na dobrej úrovni. Knižnica predsa pracuje dobre, pri porovnaní s inými knižnicami v okrese dokonca nadpriemerne. Je teda jasné, že tu netreba hľadať žiadne rezervy a ďalšie možnosti rozvoja. Ved' všetci sú spokojní. Metodické návštevy vykonané počas výpožičných hodín (ak som mala to šťastie a knižnica bola otvorená) boli pre mňa veľkým prekvapením. Ak počas mojej prítomnosti sem zabľúdil nejaký čitateľ, tak to bol len jeden maximálne dvaja. V tichosti si za pár minút vybrali jeden alebo dva tituly, ktoré im knihovníčka mlčky zapísala do preukazu. Pri jednoduchých prepočtoch dostaneme veľmi zaujímavé čísla. Počet vypožičaných dokumentov na jedného čitateľa sa pohybuje od 30 do úctyhodných 105 dokumentov. Pri pohľade na ročné prírastky je veľmi otáznave, čo si vlastne títo čitatelia požičiavajú. Každý čitateľ navštívi knižnicu minimálne 15 krát ročne (v niektorých prípadoch je číslo vyššie ako 19). Tento prepočet je vyrátaný na kalendárne mesiace (12). Ak si odvrátame dovolenku, práceneschopnosť, rodinné dôvody, pracovnú zaneprázdnenosť, prípadne revíziu fondu a pod., zistíme, že knižnica bola v danom roku otvorená maximálne 9 - 10 mesiacov (vo väčšine prípadov menej). V tomto prípade by čísla boli ešte úctyhodnejšie.

Ďalší komentár je snáď zbytočný. Údaje o počte čitateľov, výpožičiek a návštevnosti knižníc dosiahnuté v porovnateľnej knižnici tvoria podklad na argumentáciu opodstatnenosti knižníc a vypovedajú o účelnosti vynaložených finančných prostriedkov. Otázka je, či údaje získané štatistickým zisťovaním sú dostatočne objektívne a pri ďalšom rozvoji knižníc budú pôsobiť na zriaďovateľov stimulačne alebo deštruktívne. Držíme všetkým knihovníkom palce, aby sa im aj naďalej darilo minimálne tak, ako v minulom roku. V januári nás čaká opäť účtovanie v podobe ročných výkazov, ktoré sa nám spoločným úsilím snáď podarí zvládnuť lepšie ako v tomto roku.

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE V KNIŽNICIACH A ZÍSKAVANIE INFORMÁCIÍ

Knižnice si v priebehu dejín udržali svoje nezastupiteľné miesto a dokázali opodstatnenosť a nevyhnutnosť svojej existencie. Klasický obraz knižnice, ktorý predstavoval uzatvorenú inštitúciu zbierajúcu a uchováujúcu množstvo kníh a dokumentov s obmedzeným prístupom k nim pomaly, ale isto zaniká. Prechovávanie a podávanie informácií prešlo od ústnej podoby k písomnej. Vývoj sa ani tu nezastavil a ďalšiu formu šírenia informácií predstavuje elektronická, ktorá je v súčasnosti najrýchlejšia.

Súčasný trend v poskytovaní knižničných služieb stále viac smeruje k využívaniu knižnice ako zdroja informácií a vzdelávania. Nadácia otvorenej spoločnosti charakterizuje súčasné potreby obyvateľov nasledovne: *„Nezamestnaní ľudia potrebujú informácie o nových pracovných príležitostiach; mládež potrebuje stimulujúce miesto pre stretnutia; deti potrebujú obohacujúce programy, ktoré rozvíjajú zručnosti získané v škole; dôchodcovia potrebujú miesto, kde by si prečítali noviny, ktoré si už nemôžu dovoliť kúpiť; handicapovaní ľudia potrebujú inštitúciu, ktorá s nimi bude jednat dôstojne a prispôbi sa ich obmedzeniam“*.

Veľmi vhodným miestom na zabezpečenie týchto rozmanitých potrieb v našich obciach sú práve knižnice. Podľa Manifestu UNESCO o verejných knižniciach *„sú verejné knižnice povahou svojich služieb službami pre širokú verejnosť, v ktorých je zdôraznená dôležitosť rovnoprávneho prístupu k informáciám“*. Realita je však zdrvivá. Verejné knižnice na Slovensku v porovnaní nie len s vyspelým svetom, ale aj v porovnaní so susednými štátmi výrazne zaostávajú v obnove fondov, technickom vybavení, automatizácii knižnično-informačných procesov, možnostiach vzájomného prepojenia knižníc, pripojení na internet, ako aj pri využívaní externých databáz. Každý z týchto aspektov v sebe nesie kľúč na otvorenie brány do sveta informácií a následne v možnostiach rozširovania rozmanitosti služieb poskytovaných knižnicou.

Štatistické zisťovanie o stave verejných knižníc v roku 2004 poukázalo na skutočnosť, že v našom regióne zatiaľ žiadna obecná knižnica nevlastní informačné technológie. V návaznosti na túto skutočnosť je zrejmé, že poskytovanie informácií v týchto knižniciach je viazané len na vlastný knižničný fond, čo pre potenciálnych čitateľov (obyvateľov obce) je asi veľmi malým lákadlom pre návštevu knižnice. Ak vezmeme do úvahy obnovu fondu (nákup nových kníh), hlavne ak hovoríme o náučnej literatúre a encyklopédiách, knižnica sa pre určitú skupinu obyvateľstva stáva úplne nezaujímavou.

Niektoré obecné knižnice už pochopili túto problematiku a prostredníctvom rôznych grantov sa pokúšajú získať pre knižnicu osobné počítače a pripojenie na internet.

V nasledujúcom príspevku je predstavený nový knižničný portál, ktorý poskytuje knihovníkom veľké množstvo aktuálnych informácií nie len z oblasti knihovníctva, ale z rôznych oblastí, ktoré nejakým spôsob súvisia s činnosťou knižníc a možnosťami ich ďalšieho rozvoja a rastu.

Z histórie portálu: *Slovenský knižničný portál InfoLib bol vytvorený v roku 2003 v rámci projektu finančne podporeného Nadáciou otvorenej spoločnosti [NOS-OSF](#). Jeho riešiteľmi boli Centrum VTI SR v Bratislave, Spolok slovenských knihovníkov a Katedra knižničnej informačnej vedy FiF UK v Bratislave. Cieľom projektu bolo vytvoriť na internete komplexný zdroj informácií, dokumentov a liniek o knižniciach a pre knižnice, ako i bezpečnú, dôveryhodnú a kooperatívnu komunikačnú infraštruktúru, ktorá umožní výmenu skúseností z oblasti knižničnej a informačnej vedy.* (zdroj: <http://www.infolib.sk>)

V ďalšom príspevku je predstavený softvér pre malé a stredné knižnice, ktorým sa Slovenská národná knižnica v Martine rozhodla vyriešiť problém dostupnosti vhodného, kvalitného a cenovo dostupného softvéru. Ide o reakciu na množstvo otázok zo strany knižníc, ktoré sa snažia o automatizáciu svojej činnosti.

VLK

Veľká Láska Knihovníkov (alebo portál InfoLib?)

Prečo práve VLK ?

Vlci podobne ako knižnice musia v modernej civilizácii úporne bojovať o svoje právo na život. Vlk však je niečo viac ako spolubojovník v tomto ťažkom boji. On je zároveň aj držiteľ vlastností, ktoré, zdá sa, budú potrebovať aj knižnice - ak budú chcieť prežiť. A to je dôvod, prečo sme sa rozhodli používať vlka ako symbol (maskota) nášho portálu.

Vlk totiž:

- ❖ Je rozumný a prešibaný ...
- ❖ Keď narazí na silnejšiu šelmu, racionálne ustúpi ...
- ❖ Ak sa ale dá do boja, nikdy sa nevzdáva...
- ❖ Je odolný a vytrvalý, takže dokáže prežiť aj v najtvrdších podmienkach ...
- ❖ Na desiatky kilometrov vycíti príležitosť ...
- ❖ V honbe za korisťou dokáže prekonať stovku kilometrov za deň ...
- ❖ Je sociálny a kooperatívny ...
- ❖ Má svoju individualitu, no ak treba, dokáže ju v záujme svorky potlačiť a rešpektovať autoritu ...
- ❖ Jeho pohyb je estetický a zároveň efektívny ...
- ❖ Je vyšportovaný, štíhly, elegantný - jednoducho krásny ...
- ❖ A konečne - má nepochybne dobrý vkus - zvlášť pokiaľ ide o kožuchy ...

Slávnostné uvedenie portálu InfoLib - portálu pre knižničnú a informačnú teóriu a prax, do prevádzky patrilo medzi vrcholné podujatia Spolku slovenských knihovníkov počas Týždňa slovenských knižníc 2004. Počas svojho krátkeho pôsobenia získal Portál InfoLib už dve ocenenia: na 10. medzinárodnej konferencii INFORUM 2004 v Prahe Cenu Inforum 2004 a v Bratislave na 3. ročníku Cena ITAPA 2004 (súťaž o najlepší IT projekt v oblasti verejnej správy) získal čestné uznanie.

Slovenský knižničný portál InfoLib bol vytvorený v roku 2003 v rámci projektu finančne podporeného Nadáciou otvorenej spoločnosti NOS - OSF. Jeho riešiteľmi boli Centrum VTI SR v Bratislave, Spolok slovenských knihovníkov a Katedra knižničnej a informačnej vedy FF UK v Bratislave.

zdroj <http://www.infolib.sk>

Slovenská národná knižnica v Martine

ponúka

pre malé a stredné knižnice "Softvér pre malé a stredné knižnice MASK".

Ceny za MASK stanovené takto:

Predajná cena 1 kus

Jednopoužívateľská verzia: 2 500 Sk/1 kus

Sieťová verzia: 3 000 Sk/1 kus

Softvér obsahuje všetky základné moduly:

akvizícia, katalogizácia, výpožičky, opac, tvorba tlačенých výstupov.

Distribúciu a údržbu softvéru zabezpečuje

Slovenská národná knižnica, Národný bibliografický ústav.

Zákaznícky servis zabezpečuje

ing. Rišian a p. Farbakyová, odborní pracovníci SNK NBÚ.

Objednávky prijíma

doc. Dr. Miloš Kovačka, PhD, riaditeľ SNK NBU.

Ročný udržiavací poplatok bude určený individuálne v zmluve medzi SNK a knižnicou.

Bude zahŕňať osobné návštevy na mieste, riešenie konkrétnych problémov a nastavení v knižnici. Bude sa pohybovať vo výške 2-10 000 Sk v závislosti na rozsahu služieb a poskytovanej podpory.

Kontakty:

kovacka@snk.sk

risian@snk.sk

farbakyova@snk.sk

zdroj <http://www.infolib.sk>

GALANTSKÁ KNIŽNICA V ROKU 2004

Aj napriek skutočnosti, že základným poslaním knižnice je poskytovanie služieb v oblasti výpožičiek, rešerší, metodologickej pomoci ostatným knižniciam v rámci regiónu, bibliograficko - informačných služieb, vlastnej edičnej činnosti a pod., nedá nám, aby sme na prvom mieste nespomenuli finančné hospodárenie, ktoré v uplynulom roku ovplyvňovalo činnosť knižnice vo všetkých jej oblastiach.

I keď nedostatok finančných prostriedkov bol v r. 2004 dominantným faktorom, dosiahla v uplynulom roku Galantská knižnica priaznivejšie hospodárske výsledky, ako tomu bolo v r. 2003. Vyjadrením úspešného hospodárenia knižnice bolo, že sme dosiahli kladný hospodársky výsledok. Tento sme použili na čiastočné vykrytie záporného hospodárskeho výsledku z predchádzajúceho roka.

Aj keď to znie paradoxne napriek finančným problémom pribudlo nákupom do fondu knižnice o 503 zväzkov kníh viac, ako tomu bolo v r. 2003. Na nákup kníh sa investovalo podstatne viac finančných prostriedkov, ako tomu bolo v porovnateľnom období r. 2003 (v r. 2003 necelých 25 tis. Sk, v r. 2004 viac ako 226 tis. Sk). Kladne možno hodnotiť aj modernizáciu knižnice v oblasti výpočtovej techniky. Jej nákupom sa podarilo skvalitniť celkový stav a postupne sa pripraviť na prechod na nový integrovaný knižničný systém Virtua.

Pod priaznivejšie výsledky v oblasti nákupu literatúry a rozšírenia, resp. skvalitnenia činnosti na úseku elektronizácie, sa nie malou mierou podpísala skutočnosť, že zriadovateľ knižnice Trnavský samosprávny kraj v rámci navšňenia rozpočtu a Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky prostredníctvom schválených grantov, prispeli na činnosť knižnice pomerne podstatnou finančnou čiastkou.

Základný zámer knižnice - zvýšiť výpožičky, ako aj nákup v oblasti náučnej literatúry - sa v r. 2004 podarilo zabezpečiť. Túto úlohu sme si stanovili v závislosti od rozšírených možností štúdia v rámci vysokého školstva. V nastúpenom trende by sme chceli pokračovať aj v nasledujúcich rokoch za predpokladu, že sa nám podarí aspoň na úrovni r. 2004 zabezpečiť formou nákupu odbornú literatúru.

Aj keď mierne, ale predsa vzrástol počet výpožičiek. Predpokladáme, že tento stav spôsobila hlavne stagnácia v nákupe knižničných titulov a v neposlednej miere tiež výrazné obmedzenie v oblasti nákupu periodík. Nakoľko pre starších občanov sa nákup novin a časopisov stal finančne neúnosným, práve knižnica bola často jediným miestom, kde sa k týmto informačným prameňom dostali.

Rozšírenie činnosti v oblasti vysokého školstva sa prejavil pri spracovaní rešerší, poskytovaní služieb knižnice na Internete, bibliograficko - informačnej službe, kde sme dosiahli priaznivejšie výsledky ako v r. 2003, čoho konečným vyústením bola **zvýšená návštevnosť v študovni**. Zvýšil sa počet výpožičiek zvukových kníh pre zrakovo postihnutých spoluobčanov.

Významným prelomom v oblasti služieb, ktorý prináša novú kvalitu, je **zverejňovanie katalógu knižnice na internete**. Užívatelia si môžu na diaľku vyhľadávať potrebnú literatúru, informácie o jej umiestnení a štatúte jednotlivých dokumentov (detské odd., čítareň, študovňa, bibliografia, odd. beletrie a odbornej literatúry a pod.), môžu si sami generovať zoznamy noviniek knižničného fondu atď.

Zámerom v tejto oblasti je, aby sme prostredníctvom internetu vybavovali prolongáciu výpožičiek, resp. rezervovanie dokumentov.

Knižnica v r. 2004, zrealizovala 138 vzdelávacích a kultúrnych podujatí, na ktorých sa celkovo zúčastnilo 1551 osôb. Vzdelávacie a kultúrne podujatia boli zamerané tak pre detských čitateľov, ako aj pre dospelých návštevníkov knižnice. Počas celého roka prebiehala informatická výchova, literárne pásma, besedy, kvízy a pod. Osobitnú pozornosť sme venovali žiakom špeciálnej školy a tiež študentom stredných škôl, pre ktorých sme pripravili v spolupráci s resocializačným strediskom Čistý deň besedy k problematike drog. Veľmi priaznivo sa detskí návštevníci knižnice vyjadrili k medzinárodnej akcii ktorá sa uskutočnila aj v našej knižnici - „Noc s Andersenom“. Sprievodným programom tohto podujatia bola výstava kresieb detí. V letných mesiacoch sme za aktívnej pomoci Spektra-Centra voľného času v Galante usporiadali súťaž v kreslení na asfalt. Aj napriek nemalým finančným ťažkostiam sme v závere roka splnili sľub daný detským čitateľom a krstili sme časopis Pod lupou. Tým sme naplnili náš zámer o vydávaní časopisu, v ktorom sa budú uverejňovať literárne práce najmladších čitateľov. Sme radi, že pri tvorbe a zostavení časopisu nám výraznou mierou pomohli svojimi odbornými radami p. PhDr. Jonášová a p. Mgr. Róžová, ako aj významný spisovateľ pre deti a mládež p. Ján Navrátil. Prostredníctvom knižnice sa cca 200 detských čitateľov zapojilo do celoslovenskej súťaže „Čítame s Osmijankom“.

Pre dospelú čitateľskú verejnosť okrem už spomenutých podujatí sme pripravili Literárne pásma hlavne v kluboch dôchodcov. S mimoriadnou pozornosťou občanov sa stretla odborná prednáška a beseda k histórii židovstva na území Galanty a okolia. Besedou sme si pripomenuli tragédiu novodobých dejín - deportácie židov do koncentračných táborov. V závere roka sme pripravili literárne pásma pri príležitosti vianočných a novoročných sviatkov.

Mnohé z týchto činností knižnice by sa nám nepodarilo zrealizovať bez pomoci niektorých organizácií, ktoré sa podieľali či už priamo alebo nepriamo na činnosti knižnice. Pri tejto príležitosti by sme chceli vysloviť poďakovanie predovšetkým zriaďovateľovi knižnice, Trnavskému samosprávnemu kraju, osobitne odboru kultúry, ktorých zástupcovia sa pravidelne zúčastňovali na akciách poriadaných knižnicou. Ďalej zástupcom MsÚ v Galante za aktívnu účasť na literárno - kultúrnych podujatiach, MsKS v Galante za spolu organizovanie niektorých podujatí a v neposlednej miere jednotlivým verejným knižniciam (profesionálnym ako aj neprofesionálnym) za pomoc pri našich požiadavkách v oblasti metodiky, zapožičiavania knižných titulov pri súťaži čítajme s Osmijankom a pod.

Na záver ešte niekoľko viet k zámerom na rok 2005. Predovšetkým by sme chceli, pokiaľ to finančné možnosti knižnice umožnia, pokračovať vo zveľadovaní knižného fondu s osobitným dôrazom na nákup odbornej literatúry. Z tohto dôvodu sme už koncom roka prihlásili a vypracovali medzinárodný projekt za účelom získania finančných prostriedkov na nákup cudzojazyčnej literatúry. Podľa posledných informácií, náš projekt bol kladne posúdený a čakáme na konečné vyjadrenie vyhlasovateľa. Ďalej sa uchádzame o prostriedky z grantov Ministerstva kultúry SR, na doplnenie, resp. obnovu fondu. Chceme využiť tiež burzu kníh, ktorá sa uskutoční v týždni slovenských knižníc a samozrejme využiť prostriedky z rozpočtu, ktoré pre činnosť knižnice vyčlenil jej zriaďovateľ, Trnavský samosprávny kraj. Konečným zámerom knižnice je postupne sa dopracovať v oblasti nákupu literatúry na popredné miesto v rámci Slovenskej republiky. Na úseku bibliografie dobudovať elektronickú databázu regionálnych dát, vydanie regionálnych bibliografií atď. Aj v tomto roku realizujeme rad vzdelávacích a kultúrnych podujatí - literárne pásma, vedomostné súťaže spojené s výtvarnou súťažou a čítaním rozprávok pre deti a mládež, pokračujeme vo vydávaní vlastného literárneho časopisu atď. Pre študentov pripravujeme prednášku o živote a diele L. Štúra, budeme pokračovať v besedách zameraných na boj proti drogám a pod. Pre dospelých návštevníkov knižnice a jej členov pripravujeme už osvedčené literárne podujatia. Vyvrcholením týchto aktivít by mala byť pre deti a mládež beseda spojená s predajom kníh a autogramiádou spisovateľa Jána Navrátila. Pre dospelých pripravujeme kultúrno - spoločenské podujatie, ktorým by sme chceli v Galante zaviesť určitú tradíciu v náväznosti na naše predchádzajúce vydarené akcie. V tomto roku to bude beseda so spisovateľom a významným historikom p. PhDr. Pavlom Dvořákom na tému - Stopy dávnej minulosti, ktorá bude spojená s predajom autorových kníh a jeho autogramiádou.

Aj keď to neradi opakujeme, ale všetky tieto zámery a predsavzatia, úzko súvisia s finančnými možnosťami knižnice. V tejto súvislosti vyslovujeme presvedčenie, že kultúra sa postupne dostane na taký hodnotový stupeň v spoločnosti, že nie financie budú dominantným prvkom, ktorý bude rozhodovať o zámeroch v našej činnosti, ale naša mravenčia, častokrát nedocenená práca, ktorou pozdvihujeme kultúrnu úroveň nášho obyvateľstva v oblasti kultúry.

Mgr. Štefan Polák

Z NAŠICH KNIŽNÍC ...

Marec mesiac knihy

Po roku sa stránky kalendára obrátili opäť na jarný mesiac, s ktorým sa spája nielen príchod jari, ale patrí mu aj prívlastok - mesiac knihy. Každý z nás určite rád siahne po dobrej knihe. Nieкого osloví príbeh zo života, iní si radi zacestujú s hlavnou postavou a spolu prostredníctvom knihy spoznávajú rôzne kraje. Sú aj takí, ktorých fantázia nepozná hranice a aj pre nich sa nájde zaujímavý knižný spoločník. Vieme, že knihy sú drahé, ale o to cennejšie. Nie všetci si môžeme dovoliť častejšie dopĺňať svoju knižnicu, a tak prichádzame s ponukou navštíviť našu knižnicu a siahnuť po zaujímavej knihe.

Dňa 12. marca sa Galantskej knižnici, ktorej zriaďovateľom je Trnavský samosprávny kraj, v spolupráci s MsKS podarilo zorganizovať zaujímavú a poučnú besedu o novej knihe manželov a cestovateľov Ľudmily a Františka Keleových s názvom **RIEKA PADAJÚCA Z NEBA**. Moderovania sa ujal Mgr. Pavol Hosnedl, ktorý organizoval, medzi inými, aj expedíciu galantských učiteľov na Island a Lipárske ostrovy.

Táto dlho pripravovaná beseda priviedla do bábkovej sály MsKS veľký počet poslucháčov, medzi ktorými sa nachádzali aj členovia mnohých expedícií, ktoré viedol skúsený cestovateľ a spisovateľ Dr. František Kele.

Úvodom riaditeľ Galantskej knižnice privítal všetkých zúčastnených, medzi ktorými boli aj významné osobnosti galantského spoločenského života ako Mgr. Lívia Gábrišová - zástupkyňa prednostu Mestského úradu v Galante, Dr. Anna Pilariková - riaditeľka Matice slovenskej v Galante, dobrodruh a cestovateľ pán Fekete, ako aj zástupcovia regionálnej televízie ZOBOR. Celá rozprava sa niesla v pokojnej a uvoľnenej atmosfére, ku ktorej dopomohli výborné rozprávačské schopnosti všetkých účastníkov, ako aj ich bohaté a často aj komické zážitky.

Po besede prišiel čas na samotné otázky z publika, ktoré nám mimo iného objasnili aj rôzne zaujímavosti z expedícií, ale i otázku získavania financií na tieto dobrodružné cesty. Samotný záver besedy bol spojený s autogramiádou a predajom knihy **RIEKA PADAJÚCA Z NEBA**. Dve publikácie tejto knihy sa podarilo získať aj do knižničného fondu Galantskej knižnice, ktorá ich už onedlho ponúkne na vypožičanie v oddelení beletrie a náučnej literatúry pre dospelých.

Tu Vám ponúkame jej stručný obsah:

Názov knihy predstavuje preklad domorodého názvu najvyššieho vodopádu sveta (Kerepacupai-meru), ktorý je známy ako Angelov vodopád. Päť kapitol cestopisu predstavuje päť výprav. Dve z nich boli namierené do destinácií v Európe (Island, kapitola má názov „V krajine dlhých plotov“, Sicília a Lipárske ostrovy, názov kapitoly „K vriacim kotlom Stredozemného mora“). Tri expedície smerovali do Južnej Ameriky - dve do Venezuely, jedna naprieč južnou Amerikou. Táto kapitola má názov „Z Rio de Janiera na Floreánu“ a bola uskutočnená na počtu Milana R. Štefánika.

Prajeme Vám príjemné čítanie.

Mgr. Štefan Polák

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC V GALANTSKEJ KNIŽNICI

Tohtoročné motto: Knižnice – multifunkčné vzdelávacie a kultúrne centrá

Tradičný Týždeň slovenských knižníc (TSK) mal tento rok netradičný začiatok. Namiesto marca, ktorý patrí knihe, prebiehal od 18. do 24. apríla. Do TSK sa zapojila aj Galantská knižnica, ktorá pripravila a realizovala rad rôznych kultúrno-vzdelávacích a spoločenských podujatí. Podujatia pripravila nielen pre svojich členov – čitateľov, ale pre celú kultúrnu verejnosť.

Pre tento rok sme si stanovili skromný cieľ. Zviditeľniť knižnicu a spropagovať knižnično-informačné služby. Pekné, ale smutné zároveň. Smutné, keď musíme takmer kampaňovitým spôsobom upozorniť na bohatstvo vedomostí a poznatkov ukrytých v knižniciach, keď musíme "drankať" o peniaze na dopĺňovanie knižničných fondov, keď musíme zviditeľniť to, čo tu už dávno máme a čo pre nás bolo ešte nedávno takou samozrejmosťou hodnotou, že sa o tom ani nediskutovalo.

Týždeň ... jeho úlohou okrem iného bolo presvedčiť širokú verejnosť, že knižnice majú v demokratickej spoločnosti nezastupiteľné miesto, ako nástroj humanizácie v prospech digitalizácie a elektronizácie spoločnosti. Knižnica je prirodzeným informačným centrom zabezpečujúcim slobodný a rovnoprávny prístup k verejným informáciám. A práve z týchto dôvodov si knižnica zasluhuje väčšiu pozornosť svojho zriaďovateľa, svojho mesta - obce, kde pre širokú verejnosť pôsobí tak z finančného zabezpečenia, ako aj technologického vybavenia zodpovedajúceho stavu rozvoja informačných technológií.

Tohtoročné motto: Knižnice – multifunkčné vzdelávacie a kultúrne centrá, výstižne vypovedá o poslaní knižnice, ako už bolo uvedené: sprístupniť informácie z celosvetového kultúrneho dedičstva. Aj Galantská knižnica chce dokázať, že je životaschopnou inštitúciou, ktorá napriek množstvu problémov a nedostatku finančných prostriedkov, chce a vie ponúknuť veľa zaujímavého.

K najvýznamnejším podujatiam v uplynulom TSK patrili podujatia, ako napr. kvíz "Ako sa vieš orientovať v knižnici" pre najmladších návštevníkov knižnice, rozprávkové popoludnia pre žiakov I. stupňa základných a materských škôl, besedy s protidrogovou tematikou pre študentov stredných škôl za účasti klientov a psychologičky z resocializačného centra Čistý deň. S veľkým záujmom sa stretla prednáška s témou "Poézia XX. storočia" s PhDr. A. Jonášovou pre študentov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským, ako aj "Burza kníh" vo vestibule knižnice, na ktorej sa za symbolickú cenu predalo cca 500-600 kníh, prevažne z darov našich čitateľov, za čo im aj touto cestou ďakujeme. Knižnica udelila "amnestiu" zápisného pre členov, poplatky za oneskorené vrátenie kníh. Umožnili sme deťom čitateľom bezplatný prístup na internet, v detskom oddelení sme v spolupráci so Základnou umeleckou školou v Galante umiestnili výstavku kresieb s tematikou Andersenových rozprávok. Vyvrcholením TSK bola beseda so spisovateľom Jánom Navrátilom, ktorej sa zúčastnilo viac ako 40 detských čitateľov. Do akej miery bolo spoločné stretnutie spisovateľa s jeho detskými čitateľmi zaujímavé vystihuje už to, že namiesto predpokladaného časového harmonogramu cca 40 minút, beseda bola ukončená až na podnet prítomných paní učiteliek - po takmer dvoch hodinách.

V II. polroku knižnica pripravuje podujatia najmä pre dospelých čitateľov - besedu s historikom P.Dvořákom a ako "bonbónik" pripravujeme besedu so súčasnou najznámejšou slovenskou spisovateľkou Táňou Kelleovou-Vasilkovou v priestoroch Renesančného kaštieľa v Galante. Všetky tieto aktivity smerujú k lepšiemu zviditeľneniu knižnice. Myslíme si, že v uplynulom období si mohli všetci návštevníci v našej ponuke nájsť to svoje.

Mgr. Štefan Polák

Mestská knižnica v Seredi v rámci 6. ročníka TSK pripravila pre obyvateľov mesta týždeň otvorených dverí, výstavky kníh a odpustenie sankčných poplatkov za neskoro vrátené knihy. 19. apríla sa uskutočnili dve besedy pre študentov gymnázia so spisovateľkou Evou Siegelovou. 55 študentov sa rozprávalo so spisovateľkou nielen o jej tvorbe, ale aj o literatúre ako takej.

Mgr. Yveta Kayserová

VEČER S ANDERSENOM V GALANTSKEJ KNIŽNICI

Malá morská víla obetujúca sa pre lásku, divé labute, nahý cisár a jeho „nové šaty“, smutný osud dievčatka so zápalkami. Príbehy, ktoré zohrejú dušu v vznietenia v nej plamienok. Rozprávkové zápalky, ktorých teplo pretrvá a roztopí zamrznuté vnútro. Kto by nepoznal tieto príbehy? Keď sa 2.4.1805 v rodine chudobného obuvníka a upratovačky, v dánskom mestečku Odense, narodilo malé chlapča, nik netušil, že sa z neho stane osobnosť, ktorá poznamená milióny čitateľov na celom svete bez rozdielu či išlo o mladých alebo starých, deti alebo dospelých. Iste všetci tušíte o koho ide. Z malého chudobného chlapčeka sa časom vykl'ul jeden z najväčších rozprávkárov všetkých čias - H. Ch. Andersen.

Chorľavé chlapča, ktorému sa ostatné deti často vysmievali nielen pre jeho chudobu, ale aj telesnú nemotornosť sa obracal do sveta fantázie, kde bolo všetko iné, lepšie. Svetlým bodom jeho života boli večerné chvíle s otcom, ktorý mu čítal rozprávky, kreslil a vyrábal hračky. Žiaľ aj tieto ojedinelé a krásne okamihy z jeho života rýchlo vyprchali, keď mu v 11 rokoch zomrel otec. Matka sa čoskoro vydala a s otčimom mal mladý Andersen neustále konflikty, ktoré vyvrcholili jeho odchodom z domova. A to mal len 14 rokov! Sníval o svojom uplatnení sa v divadle ako herec, neskôr ako spevák a následne ako člen baletného súboru. Ani jeden z týchto snov sa mu nesplnil. Vďaka riaditeľovi Kráľovského divadla v Kodani, J.Collina, ktorého zaujala Andersenova zanietenosť a ambície niečo v živote dosiahnuť, si mohol budúci spisovateľ doplniť vzdelanie na gymnázium a neskôr i na univerzite. Tam pochopil, čo vlastne v živote chce. Písať a stať sa slávnym, aby okoliu dokázal čo vie. Aj keď spočiatku uspel aj s románmi, skutočnosťou zostáva, že jeho sen o sláve sa naplnil už za jeho života - najmä vďaka rozprávkam.

Vďaka rozprávkam, ktoré si najskôr ani sám veľmi nedocenil. Ich pôvab spočíva v neobyčajnom rozprávačskom umení autora, ktorý dokázal vylúdiť cit a krásu v dotyku s prostými vecami.

Svetoznámy spisovateľ - rozprávkár, autor Statočného cínového vojačika, Malej morskej víly, Dievčatka so zápalkami, Palculienky, Divých labutí, Snehovej kráľovnej a ďalších viac ako 150 rozprávok, ktorého kvality postupne, okrem rodného Dánska, uznal celý svet, zomrel v Kodani 4. augusta 1875. Deň narodenín H. CH. Andersena, 2. apríl, je sviatkom detskej knihy.

V roku 1967 Medzinárodný výbor pre detskú knihu vyhlásil 2. apríl za Medzinárodný deň knihy. Aj zamestnanci Galantskej knižnice, ktorej zriaďovateľom je Trnavský samosprávny kraj, si už po druhýkrát pripomenuli tento sviatok zorganizovaním podujatia pod názvom - Večer s Andersenom, ktoré sa začalo 1. apríla 2005 o 18,00 hodine vo vestibule knižnice, kde viac ako štyridsať detí s napätím očakávalo začiatok programu.

Po privítaní všetkých zúčastnených detí a hostí, medzi ktorými nechýbali Jozef Keppert, riaditeľ Vlastivedného múzea v Galante, Mgr. Margita Knappová, riaditeľka Galantského osvetového strediska, PhDr. Anna Jonášová a samozrejme ani zástupcovia regionálnej televízie ZOBOR, sa na úvod divákovi predstavila divadelná skupina „Za šecky drobné“.

Manželia Ralíkovci, ktorí sú vedúcimi tohto divadelného krúžku, s mladými a nádejnými hercami zinscenovali scénu jednej z najznámejších rozprávok Cisárovo nové šaty. Ich výkon bol okúzľujúci, čo dokazoval aj potlesk, ktorý od malých divákov zožali.

Po predstavení sa deti, niektoré aj v sprievode rodičov, odobrali do klubovne Galantskej knižnice, kde pokračoval večer čítaním a pozeraním rozprávok H. Ch. Andersena. Celý večer vyvrcholil symbolickým sadením stromčeka a nakoniec detskou diskotékou. Pre všetkých zvedavcov boli priestory knižnice otvorené dlho do noci a deťom poskytnutý neobmedzený prístup na internet.

Podujatie sa skončilo približne o 23,00 hodine, kedy si svoje deti vyzdvihli rodičia a reakcie detí, ktorým sa nechcelo ísť domov a najradšej by v knižnici zostali do rána, bola pre celé osadenstvo Galantskej knižnice znakom, že večer sa vydaril nad očakávanie.

NOC S ANDERSEKOM V MESTSKEJ KNIŽNICI V SEREDI

Našu noc s Andersenom sme nazvali Pirátska výprava. 14 detí a 5 dospelých v pirátskom oblečení sa skoro celú noc zabávalo. Deti kreslili, spievali, tancovali aj cvičili. Samozrejme sa čítali aj rozprávky a hľadal sa poklad schovaný v knižnici. Prišiel medzi nás aj spisovateľ Ján Navrátil s novou knihou Námorník Kapko Dierka. Zasadili sme spolu s ním strom Rozprávkovník, ktorý chodia teraz deti do knižnice polievať a starať sa oň. Piráti ocenili veľkým potleskom príchod auta z AB Pizzerie a pustili sa do chutnej večere. Doplnili pokračovali v súťažiach až do vyčerpania. Síl potrebovali veľa, lebo v doprovode gitary M.Olahovej si nie raz zaspievali pirátsku hymnu. Keď bola zábava v plnom prúde, navštívila nás televízia TV Zobor, ktorá potom pripravila do spravodajstva krátku reportáž. Počas celej akcie sme boli v spojení s inými knižnicami prostredníctvom chatu. Unavené deti o tretej nad ránom konečne zaspali a o šiestej ráno ich už zobúdza vôňa čerstvo upečených sladkých wafli. Za absolvovanie Andersenovej noci dostali deti krásne diplomy a plné zážitkov odchádzali z knižnice domov.

Mgr. Yveta Kayserová

Galantské knihovničky na exkurzii v Univerzitnej knižnici v Bratislave

Zrekonštruovaná budova Univerzitnej knižnice je krásna a účelná! ...skonštatovali sme so štipkou závidi po skončení prehliadky. Takže: dňa 8. 6. 2005 sa polovica osadenstva Galantskej knižnice (druhá polovica pôjde v septembri kvôli prevádzkovým dôvodom) na čele s pánom riaditeľom vybrala na exkurziu do znovuotvorenej Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Tu nás privítala a sprevádzala pani Dagmar Kleinová, pracovníčka odboru služieb, ktorá nás oboznámila s históriou knižnice: Univerzitná knižnica bola založená roku 1919 a do roku 1952 sídlila v budove klarisiek - vtedy jej bola pridelená aj budova uhorského snemu a postupne prenajímali ďalšie skladové priestory. Pred dvomi rokmi sa pristúpilo k rekonštrukcii všetkých priestorov: u Klarisiek, na Michalskej i Ventúrskej ulici. Peniaze na rekonštrukciu získali z projektu európskej investičnej banky na záchranu historických budov a z ďalších prameňov na obnovu skladových priestorov a zavedenie potrebnej technológie.

Keď vstúpite vchodom z Michalskej ulice, nájdete tam výstavnú miestnosť, prevádzku knižnice, sekretariát generálneho riaditeľa, riaditeľa úseku elektronizácie a integrácie, personálny referát, ekonomický útvar, národnú agentúru ISSN a súborné katalógy. Pre čitateľov a používateľov knižnice je určený vchod z Ventúrskej, kde im vystavia čipové karty (slúžia ako členský preukaz), a je možné odovzdať vypožičané knihy. Odtiaľ je vstup aj do suterénu, kde sa nachádzajú šatne a prednášková miestnosť. Na prízemí vo vstupnej hale sa nachádza výdajňa kníh a čitateľské katalógy kníh, katalógy dizertácií a špeciálne katalógy. My sme začali prehliadkou na 1. poschodí, kde sa nachádza všeobecná študovňa, špeciálne zbierky uložené vo voľnom výbere: Rakúska knižnica, Centrum ruských štúdií, Dokumenty UNESCO, Depozitná knižnica NATO, Mamatayova zbierka, kabinet rukopisov a starých tlačí (vstup a manipulácia s dokumentmi podlieha zvláštnemu ochrannému režimu), najnovšia literatúra a výpožičné skladové oddelenia. Na druhom poschodí sa nachádza vo voľnom výbere viac ako 1000 titulov bežných ročníkov periodík (staršie viazané ročníky sa dajú objednať), mikrografické dokumenty, referenčné a reprografické služby, študovňa videodokumentov, medziknižničná výpožičná služba, internet. Na najvyššom poschodí sú umiestnené sklady. Nádvorie budovy je pokryté sklenenou strechou. Na tomto nádvorí sa nachádza informačný pult a sú k dispozícii informačné letáky o činnosti a službách jednotlivých pracovísk knižnice. Hudobný kabinet je umiestnený na Klariskej ulici. Ďalšie oddelenia Univerzitnej knižnice: oddelenie reštaurovania a konzervovania vzácných tlačí a rukopisov, oddelenie knižnej väzby a digitalizačné stredisko UKB.

Judita Kontárová

ZAÚJÍMAVOTI ...

CELOSVETOVÉ MESTO KNIHY TENTORAZ V KANADE

Kanadský Montreal zvolili za celosvetové mesto knihy na rok 2005. Takéto voľby pod záštitou UNESCO organizujú od roku 2001, keď sa ním stal Madrid. Za ním nasledovala Alexandria (2002), New Delhi (2003) a Antverpy (2004). Program celosvetového mesta knihy zahŕňa aj oceňovanie najvýznamnejších počínov v oblasti vydavateľskej, knižnoobchodnej a knižničnej. Podujatia začínajú 23. apríla a konajú sa celý rok.

In: Knižnica. - Roč.5, č. 3 (2004), str. 137.

NEBEZPEČNÁ PROFESIA

Päťdesiatšedemročnú knihovníčku Katsuhiko Onovú z japonského mesta Kakogava dobodol nožom alkoholom podgurážený šesťdesiatročný čitateľ. V čase, keď sa odohral tento incident, sa v študovni knižnice nachádzalo takmer sto osôb. Knižovníčka napomenula opilca za rušivé a neslušné správanie a kázala mu opustiť čítareň. Muž jej pohrozil, že si ju „zapamätá“ a odobral sa do svojho tri kilometre vzdialeného bytu, z ktorého vzal vyskakovací nôž a vrátil sa s ním do knižnice. Tam ho vytiahol a dobodol ním knihovníčku. Polícii, ktorá ho po tomto čine zadržala uviedol, že správanie knihovníčky ho rozrušilo. Nemocniční lekári oznámili, že navzdory vážnym zraneniam sa knihovníčka plne zotaví, napísali 18. októbra 2004 noviny Mainichi Šimbun.

In: Knižnica. - Roč. 5, č. 10 (2004), str. 477.

NEOBVYKLÉ KNIŽNÉ NÁLEZY

V meste Dabrowa Górnicza na juhu Poľska majú otvoriť v tejto krajine prvé pracovisko, v ktorom budú sústredovať predmety nájdené v knihách. Myšlienka pochádza od knihovníčok, ktoré neraz priamo žasli nad tým, čo všetko dokážu čitatelia použiť ako knižné záložky. Takých predmetov zhromaždili už vyše pol milióna a medzi nimi sa okrem iného našli: cestovný pas, hygienické vložky, pohľadnice, nožnice, vrecúšková polievka, recepty do lekárne, účty, bankovka s portrétom Saddama Hussajna, losy z lotérie, fotografie skúpo odetých žien apod. Všetky spomenuté veci - až na pas, ktorý vráti majiteľke - sa budú prezentovať na pripravovanej výstave.

In: Knižnica. - Roč. 6, č. 3(2005), str. 56.

BIBLIOGRAFICKÁ ČASŤ ...

Výročia v 2. polroku 2005

Júl

- 5. júl SVIATOK SV. CYRILA A METODA
- 5. júl DEŇ ZAHRANIČNÝCH SLOVÁKOV
- 17. júl VÝROČIE DEKLARÁCIE O ZVRCHOVANOSTI SR
- 2.7.1940 zomrel LADISLAV NÁDAŠI JÉGÉ, slovenský spisovateľ
- 3.7.1835 narodil sa PAVEL KUZMÁNY, slovenský spisovateľ
- 9.7.1885 narodil sa KVETOSLAV URBANOVIČ, slovenský spisovateľ
- 14.7.1910 narodila sa HELENA ŠMAHELOVÁ, slovenská spisovateľka
- 15.7.1995 zomrel JÁN STACHO, jeden z najvýraznejších básnikov celého povojnového obdobia slovenskej poézie
- 17.7.1925 narodil sa NAGY LÁSZLÓ, básnik
- 30.7.1825 narodil sa MIKULÁŠ ŠTEFAN FERIEŇČÍK, slovenský spisovateľ

August

- 4. august DEŇ MATICE SLOVENSKEJ
- 29. august VÝROČIE SNP
- 5.8.1850 zomrel HANS CHRISTIAN ANDERSEN, dánsky spisovateľ
- 5.8.1850 narodil sa GUY DE MAUPASSANT, francúzsky spisovateľ
- 12.8.1955 zomrel THOMAS MANN, nemecký spisovateľ
- 18.8.1955 zomrel HONORÉ DE BALZAC, francúzsky spisovateľ
- 21.8.1635 zomrel LOPE DE VEGA, najvýznamnejší dramatik „zlatého veku španielskej literatúry“
- 24.8.1820 narodil sa SAMO BOHDAN HROBOŇ, štúrovský básnik
- 30.8.1935 zomrel HENRI BARBUSSE, francúzsky spisovateľ

September

- 1. september DEŇ ÚSTAVY SR
MEDZINÁRODNÝ DEŇ MIERU
- 8. september DEŇ BOJA PROTI NEGRAMOTNOSTI /UNESCO/
- 19. septembra DEŇ VZNIKU SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
- 30. september SVIATOK SV. HIERONYMA, PATRÓNA TLMOČNÍKOV
A KNIHOVNÍKOV, UČENCOV A ARCHEOLÓGOV
- 8.9.1850 narodil sa FERDINAND DÚBRAVSKÝ, slovenský spisovateľ
- 17.9.1910 narodil sa FRANTIŠEK HRUBÍN, český básnik a spisovateľ

- 22.9.1780 narodil sa JÁN ČAPLOVIČ, slovenský kultúrny pracovník, autor a vydavateľ beletrie
 22.9.1885 narodil sa BENEDEK MARCELL, maďarský rozprávkár
 25.9.1970 zomrel ERICH MARIA REMARQUE, nemecko-švajčiarsky prozaik a dramatik
 29.9.1975 zomrel PAVOL HOROV, slovenský básnik a spisovateľ

Október

4. október SVETOVÝ DEŇ OCHRANY ZVIERAT
 6. október DEŇ OBETÍ DUKLY
 15. október DEŇ BIELEJ PALICE/SVETOVÁ ÚNIA NEVIDIACICH/
 26. október DEŇ OSVETOVÝCH PRACOVNÍKOV
 27. október DEŇ ČERNOVSKEJ TRAGÉDIE
 30. október DEKLARÁCIA SLOVENSKEHO NÁRODA
 3.10.1895 narodil sa SERGEJ ALEXANDROVIČ JESENIN, sovietsky básnik
 8.10.1870 narodil sa JÚLIUS BODNÁR, redaktor, spisovateľ a historik
 13.10.1950 zomrel FRANTIŠEK ŠVANTNER, slovenský prozaik
 15.10.70 narodil sa MARO PUBLIUS VERGILIUS, rímsky epický básnik
 17.10.1915 narodil sa ARTHUR MILLER, americký dramatik a spisovateľ
 19.10.1745 zomrel JONATHAN SWIFT, anglický spisovateľ
 21.10.1750 narodil sa JURAJ FÁNDLY, slovenský osvietenský spisovateľ
 28.10.1930 narodil sa DOBOS LÁSZLÓ, maďarský spisovateľ žijúci na Slovensku
 29.10.1815 narodil sa ĽUDOVÍT ŠTÚR, národný buditeľ, básnik, kodifikátor spisovnej slovenčiny

November

10. november SVETOVÝ DEŇ MLÁDEŽE
 13. november MEDZINÁRODNÝ DEŇ NEVIDIACICH
 17. november DEŇ BOJA PROTI TOTALITE
 MEDZINÁRODNÝ DEŇ ŠTUDENTSTVA
 1.11.1900 narodil sa Emil BOLESLAV LUKÁČ, slovenský básnik a prekladateľ
 2.11.1950 zomrel GEORGE BERNARD SHAW, anglický dramatik, kritik a esejista írskoho pôvodu, nositeľ Nobelovej ceny
 8.11.1900 narodila sa MARGARET MITCHELLOVÁ, americká spisovateľka

- 14.11.1930 narodil sa TÖRÖK ELEMÉR, maďarský básnik žijúci na Slovensku
 15.11.1670 zomrel JAN AMOS KOMENSKÝ, pedagóg a spisovateľ
 16.11.1810 narodil sa KAREL HYNEK MÁCHA, český básnik
 19.11.1900 narodil sa ŠTEFAN LETZ, slovenský spisovateľ a redaktor
 19.11.1855 zomrel VÖRÖSMARTY MIHÁLY, maďarský básnik
 20.11.1910 zomrel LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ, ruský spisovateľ
 27.11.1895 zomrel ALEXANDER DUMAS ml., francúzsky dramatik a spis.
 28.11.1855 zomrel ADAM MICKIEWICZ, poľský básnik a dramatik
 30.11.1835 narodil sa MARK TWAIN, americký spisovateľ
 30.11.1900 zomrel OSCAR WILDE, írsky prozaik, dramatik a básnik

December

1. december DEŇ BOJA PROTI AIDS
 3. december MEDZINÁRODNÝ DEŇ ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH
 6. decembra SVIATOK SV. MIKULÁŠA, PATRÓNA DETÍ
 10. december MEDZINÁRODNÝ DEŇ ĽUDSKÝCH PRÁV
 1.12.1800 narodil sa VÖRÖSMARTY MIHÁLY, maďarský básnik
 4.12.1910 narodil sa JÁN KOSTRA, slovenský básnik, prekladateľ, autor poézie pre deti, jeden z najväčších lyrikov slovenskej poézie
 4.12.1875 narodil sa RAINER MARIA RILKE, rakúsky básnik a prozaik
 5.12.1870 zomrel ALEXANDER DUMAS st., francúzsky románopisec a dramatik
 7.12.1870 zomrel JÁN PALÁRIK, slovenský spisovateľ
 8.12.65 narodil sa FACCUS QUINTUS HORATIUS, rímsky lyrik
 11.12.1810 narodil sa ALFRED DE MUSSET, francúzsky básnik, prozaik a dramatik
 16.12.1775 narodila sa JANE AUSTENOVÁ, anglická spisovateľka
 20.12.1905 narodil sa DOMINIK ŠTUBŇA-ZÁMOSTSKÝ, slovenský spisovateľ
 21.12.1940 zomrel FRANCIS SCOTT FITZGERALD, americký spisovateľ
 21.12.1375 zomrel GIOVANNI BOCCACCIO, taliansky novelista a epik
 27.12.1945 zomrel JANKO JESENSKÝ, slovenský básnik a spisovateľ
 28.12.1945 zomrel THEODOR DRIEISER, americký prozaik a dramatik
 30.12.1865 narodil sa JOSEPH RUDYARD KIPLING, anglický spisovateľ

EDIČNÁ ČINNOSŤ GALANTSKEJ KNIŽNICE V ROKU 2004

- ❖ Gálusová, Ivana: Štatistický prehľad verejných knižníc okresu Galanta za rok 2003 (metodický materiál).
- ❖ Gálusová, Ivana: Knižnícky obzor. - Roč. 21, č. 1,2 (2004)
- ❖ Okres Galanta v tlači. Články z novín a časopisov. - Roč. 17, č. 2-4 (2003)
- ❖ Okres Galanta v tlači. Články z novín a časopisov. - Roč. 15, č. 2,3 (2001)
- ❖ Okres Galanta v tlači. Neperiodické dokumenty. 2002-2003.
- ❖ Galantské trhy. Regionálna bibliografia
- ❖ Galántai Vásár. Helytörténeti bibliográfia (preklad)
- ❖ Židia v Galante a okolí. Regionálna bibliografia
- ❖ Zsidók Galántán és környékén. Helytörténeti bibliográfia (preklad)
- ❖ Pethöová, Andrea: Zoznam periodickej tlače v Galantskej knižnici
- ❖ Gálusová, Ivana: Pod lupou. Časopis detí Galantského okresu. - Roč. 1, č. 1.
- ❖ Bibliografické letáky: George Sandová, Hana Zelinová, Bálint Balassi